QUÈ ÉS EL DOMICILI SOCIAL I EL DOMICILI FISCAL D'UNA EMPRESA?

Un any després de l'entrada en vigor del **Reial decret llei 15/2017, de 6 d'octubre**, que va modificar l'article **285.2 del Reial decret legislatiu 1/2010, de 2 de juliol**, pel qual s'aprova el text refós de la **Llei de societats de capital**, amb l'objectiu d'agilitzar el trasllat de domicili d'una societat acordat pels administradors, val la pena reflexionar sobre les principals conseqüències del trasllat de domicili d'una societat.

RELLEVÀNCIA DEL DOMICILI SOCIAL D'UNA EMPRESA

El domicili social determina, entre d'altres:

- El **Registre Mercantil** en el qual correspon inscriure la societat (article 17 del Reial decret 1784/1996, de 19 de juliol, pel qual s'aprova el Reglament del Registre Mercantil).
- El **lloc on s'han de celebrar les juntes de socis** (article 175 del Reial decret legislatiu 1/2010, de 2 de juliol, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de societats de capital).
- Els **jutjats competents per resoldre les controvèrsies relatives a la societat** (article 51 de la Llei d'enjudiciament civil).

El domicili social ha de constar als **estatuts** i és una **informació pública** que qualsevol interessat pot obtenir del Registre Mercantil sol·licitant una **nota simple informativa** sobre la societat.

RELLEVÀNCIA DEL DOMICILI FISCAL D'UNA EMPRESA

El domicili fiscal és el **lloc de localització de l'obligat tributari** en les seves relacions amb l'Administració tributària. És el **punt de connexió amb l'Administració tributària** des del punt de vista de la competència territorial.

Determina, entre altres aspectes, **la delegació tributària a la qual pertany la societat** i és l'adreça de què disposa Hisenda per **realitzar notificacions i comunicacions**, així com el lloc on es duran a terme les **actuacions de comprovació i investigació** per a les seves notificacions i comunicacions amb l'empresa.

DIFERÈNCIES ENTRE EL DOMICILI SOCIAL I EL DOMICILI FISCAL D'UNA SOCIETAT

Com a regla general, el domicili social i el domicili fiscal d'una societat coincideixen, tal com assenyala la mateixa llei fiscal, però poden ser diferents perquè la normativa mercantil i la normativa fiscal no contenen les mateixes definicions.

- Des de la perspectiva mercantil, i a l'empara de l'article 9 de la Llei de societats de capital, el domicili social d'una societat estarà situat al lloc on es trobi el centre de la seva efectiva administració i direcció, o bé on radiqui el seu principal establiment o explotació. Tots dos criteris poden coincidir o no, i es pot optar per qualsevol d'ells quan no existeixi coincidència.
- D'altra banda, en la normativa fiscal, la Llei general tributària estableix que el domicili fiscal d'una persona jurídica resident a Espanya coincideix amb el seu domicili social, sempre que en aquest s'exerceixi la direcció efectiva de l'empresa, és a dir, la gestió administrativa i la direcció dels negocis. Si aquesta direcció efectiva s'exerceix en un lloc diferent del que constitueix el domicili social, preval el criteri de direcció efectiva per

determinar la localització del domicili fiscal. En defecte dels criteris anteriors, el domicili fiscal se situarà allà on radiqui el major valor de l'immobilitzat de l'entitat, constituint aquest últim criteri la clàusula de tancament del sistema.

Mentre que, des del punt de vista mercantil, el domicili social d'una companyia pot situar-se al lloc on es trobi el **centre de la seva efectiva administració i direcció**, o bé on radiqui el **seu principal establiment o explotació**, des del punt de vista fiscal **no es concedeixen opcions al contribuent**: El domicili fiscal dels subjectes passius de l'**Impost sobre societats** coincideix amb el seu domicili social **només si en aquest domicili es troba la gestió administrativa i la direcció efectiva de l'empresa**. En cas contrari, el domicili fiscal estarà situat **al lloc on s'ubiqui la gestió administrativa i la direcció dels negocis**.

Per aquest motiu, el trasllat del domicili social d'una societat no comporta automàticament el canvi de domicili fiscal.

La distinció entre domicili social i domicili fiscal, i l'autonomia de tots dos conceptes, també ha estat posada de manifest pel Tribunal Suprem, que ha afirmat clarament que el domicili fiscal és un concepte autònom respecte del domicili social (TTS, Sala de lo Contencioso-Administrativo, Sección 2ª, Sentencia de 4 de febrero de 2010).

COINCIDÈNCIA I DISCORDANÇA ENTRE EL DOMICILI SOCIAL I EL DOMICILI FISCAL

En ser **"domicili fiscal" i "domicili social" conceptes autònoms**, es poden donar múltiples supòsits.

a) **Discordança entre el domicili social registral i el domicili social real**

   Com hem vist anteriorment, el domicili social d'una companyia ha de situar-se al lloc on es trobi el centre de la seva efectiva administració i direcció, o bé on radiqui el seu principal establiment o explotació.

   En el cas que el domicili social no estigui situat en cap dels llocs indicats per la normativa, existirà una discordança entre el domicili que figura al registre i el domicili social real o efectiu.

   Aquesta discordança haurà de ser eliminada com més aviat millor pels administradors, sota pena d'una possible responsabilitat.

   En qualsevol cas, mentre existeixi aquesta discordança entre el domicili registral i el domicili social real, els tercers podran considerar com a domicili de la societat qualsevol d'ells, a l'empara del que estableix l'article 10 de la Llei de societats de capital.

b) **Concordança entre el domicili fiscal i social, però discordança amb el domicili fiscal "real" o efectiu**

   Si el domicili fiscal, malgrat coincidir amb el domicili social, no es correspon amb el lloc on està efectivament centralitzada la gestió administrativa i la direcció dels negocis d'una societat (art. 48 de la Llei general tributària), l'Administració tributària podrà comprovar i rectificar el domicili fiscal comunicat.

Cal recordar que el **Tribunal Suprem** també interpreta que el domicili fiscal ha de coincidir **sempre amb la seu de la gestió administrativa i amb la direcció efectiva dels negocis de l'empresa**, de manera **cumulativa**, i no només amb una de les dues activitats.

EL DOMICILI FISCAL "REAL" O EFECTIU EN LA JURISPRUDÈNCIA

Els criteris que utilitza el legislador per identificar el **domicili fiscal real d'una persona jurídica** es basen en **conceptes jurídics indeterminats**, ja que ni la **Llei general tributària**, ni la **Llei de l'impost sobre societats**, ni les lleis que determinen la competència de les comunitats autònomes en matèria d'impostos estableixen **normes o criteris concrets**per identificar el lloc on es troba efectivament centralitzada la **gestió administrativa i la direcció dels negocis** d'una societat.

Davant d'aquesta situació, el **Tribunal Suprem** adverteix que cal procedir **sempre amb una anàlisi del cas concret**, utilitzant com a guia un conjunt de **criteris interpretatius** (per exemple, el domicili dels administradors i directius, el lloc de contractació, etc.), que seran valorats tenint especialment en compte **l'activitat que desenvolupa la societat**, per determinar finalment el lloc de la **gestió administrativa i direcció dels negocis** (STS, de 13 de juliol de 2017).

CONCLUSIONS SOBRE EL DOMICILI SOCIAL I EL DOMICILI FISCAL

De l'anàlisi anterior podem extreure les següents conclusions:

a) **"Domicili social" i "domicili fiscal" d'una societat són conceptes autònoms**, continguts en normatives diferents.
b) Mentre que el domicili social pot situar-se en un dels llocs previstos per la **normativa mercantil** (article 9 LSC), a elecció de la societat, el domicili fiscal **ha de situar-se sempre al lloc on estigui efectivament centralitzada la gestió administrativa i la direcció dels negocis** (article 48 LGT).
c) **"Gestió administrativa i direcció dels negocis" són conceptes jurídics indeterminats**. Per tant, per determinar el lloc on es troba el domicili fiscal efectiu d'una empresa, caldrà **analitzar cada cas concret**, utilitzant diferents criteris interpretatius valorats conjuntament i tenint en compte l'activitat de la societat.

Finalment, pel que fa a les conseqüències de la possible discordança entre el domicili social i el domicili fiscal declarat:

1. **Des de la perspectiva mercantil**
   En cas que existeixi una discordança entre el domicili social real i efectiu d'una societat i el seu domicili registral, els administradors estan obligats a adoptar les mesures necessàries i oportunes per fer desaparèixer aquesta discordança. Mentrestant, els tercers, a l'empara del que estableix l'article 10 de la Llei de societats de capital, podran considerar com a domicili de la societat qualsevol d'ells (el registral o l'efectiu).

2. **Des de l'òptica fiscal**
   El simple canvi de domicili fiscal d'una societat, fins i tot per fer-lo coincidir amb el domicili social (registral però no efectiu), sense que vagi acompanyat d'un canvi real i efectiu del lloc on es duu a terme la gestió administrativa i la direcció dels negocis de la societat, podria comportar que l'Agència Tributària procedís a rectificar el domicili fiscal declarat, a l'empara del que estableix l'article 48.4 de la Llei general tributària.

Pel que fa a les conseqüències d'aquesta rectificació, entenem que podria plantejar-se per part de l'Agència Tributària l'eventual comissió d'una infracció greu per haver declarat incorrectament el domicili fiscal, sancionada amb una multa pecuniària fixa de **250,00 €**. A més, en deixar d'aplicar-se les normes fiscals d'una Comunitat Autònoma en virtut del trasllat del domicili fiscal a una altra Comunitat, podrien derivar-se quotes impagades, recàrrecs i sancions en relació amb els impostos cedits a les Comunitats Autònomes (bàsicament l'Impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats).